

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๓

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดไป ลูกเกิดจากปาก เกิดจากการเทศน์ว่า การ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รื้อสัตว์ชนสัตว์ เวลาโปรดสัตว์ เห็นไหม อุบาสก อุบาสิกาได้บรรลุธรรม บรรลุธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปเทศน์ว่า การ มีเหตุวิกฤตินะ อย่าทำพ้อฉัน อย่าทำพ้อฉัน พ้อของเขาคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปิดหัวใจของเขา เปิดหัวใจของเขาให้เห็นสังขารอันนั้น

ถ้าเห็นสังขารอันนั้น รื้อสัตว์ชนสัตว์ไป เราเลี้ยงพ้อเลี้ยงแม่ สุวรรณสาม หาบพ้อหาบแม่ไว้คนละข้าง ในพระไตรปิฎกนะ เอาพ้อไว้ข้างหนึ่ง เอาแม่ไว้ข้างหนึ่ง ให้ถ้ายอดบนร่างกาย แล้วเซ็ดดู เซ็ดดู มันยังไม่ได้บุญเท่ากับ เห็นไหม เท่ากับพาพ้อพาแม่ไปวัด แล้วเปิดตาพ้อ เปิดตาแม่ได้ เวลาพ้อแม่ เวลาเมื่อลูกมีเต้าขึ้นมา ก็อยากให้ลูกมีความมั่นคง เวลาจะไปวัดไปวาขึ้นมา ถ้าลูกจะไปบวชให้บวชเป็นประเพณี ถ้าบวชเลยไม่ให้ แต่ให้ตามประเพณีนะ อยากฟังผ้าเหลือง อยากฟังผ้าเหลือง

นี่เงเวลาเปิดตาพ้อเปิดตาแม่ได้ ถ้าเปิดตาพ้อเปิดตาแม่ได้นะ เวลาเลี้ยงกันเลี้ยงในชาติ นี่เง มันมีในพระไตรปิฎกมากมายเลย เวลาลูกหลานหรือพ้อแม่ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม แล้วมอง “เราได้มาจากใคร เราได้จากใคร” เราได้จากลูก ได้มาจากพ้อแม่ที่พาไปวัด ได้จากลูกที่พาพ้อแม่ไปวัด เปิดหูเปิดตา พ้อเปิดตาขึ้นมา เวลาบุญกุศลไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มันเลี้ยงข้ามภพข้ามชาติ เราเลี้ยงพ้อแม่ไม่ได้แต่ชาตินี้ นะ ชาตินี้เรากตัญญูทักเวทีกกับพ้อกับแม่ แต่ถึงเวลาเราทำบุญกุศล เห็นไหม เปิดตามันไปภพชาติต่อไปเลย

นี่พูดถึงว่าถ้าเป็นบุญกุศล แล้วถ้าเป็นธรรมะ ธรรมะนะ ธรรมะไม่ต้องเทศน์อะไรเลย คำขวัญวันเด็ก คำขวัญวันเด็ก เป็นธรรม เป็นธรรม ให้เด็กฉลาด ให้ชาติเจริญ อย่าไปยุ่งกับยาเสพติด

ติด แล้วมันทำหรือเปล่า ถ้าเป็นธรรมะ ธรรมะ คำขวัญวันเด็คนั้นนะ แล้วเราก็ได้มาทุกคนนะ เราเป็นเด็กมาก่อน เราก็ได้คำขวัญนั้นมา แล้วได้คำขวัญนั้น สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ดีงามไป

มีมากมายนะ เวลาครูสอนนักเรียน นักเรียนห้ามสูบบุหรี่ ครูมันดุเฉยเฉย ใจครูก็มันนะ สอนเขา ตัวเองยังดูอยู่นั้นนะ แต่เด็กมันไม่กล้า เดียวมันโดนทำโทษ เด็กนี่กลัวมาก กลัวเวลา สอบตก มันขู่เลยนะ อย่าเถียงนะ เถียงเดี๋ยวให้ตก ตกนะกลัวมากไป

เวลาเราโตขึ้นมา สัจธรรมๆ คำขวัญวันเด็คนั้นแหละ คำขวัญวันเด็กที่เราให้แต่เด็กๆ ถ้า ผู้ใหญ่ทำตามนั้น ถ้าผู้ใหญ่ทำตามนั้นมันทำไม่ได้ ถ้าทำตามนั้น เด็กเวลามันไร้เดียงสาไป เวลาจะโตขึ้นมาพ่อแม่บอกเลยมันอ่อนต่อโลก มันไม่ทันโลก เวลาเป็นสัจธรรม ความเป็นไร้เดียงสา สิ่งที่เป็นคำขวัญสัจธรรมอันนั้นเป็นความจริงทั้งสิ้น

แต่เด็กมันอ่อนต่อโลก เวลาแชร์ลูกโซ่ แชร์ลูกโซ่ เราเห็นเขาสัมภาษณ์กันนะ สัมภาษณ์ กัน เขาโกงแชร์ลูกโซ่ โกงกันทำไม แล้วทำไมไม่เห็นข่าวหรือว่าเขาโกงกัน เห็น รู้ ติดตามหมด แล้วทำไมโอนให้เขาละ ก็นี้กว่าเราจะไม่โดนไป

มันรู้แหละ มันมองไปทั่ว เขาโกง เขากิน เขาทำร้ายกัน เขาฉ้อฉลกัน เวลาตัวเองความโลภ ให้ ๕๐ เปอร์เซนต์ ๙๐ เปอร์เซนต์อย่างนี้ ดีแต่เขาโกงแต่คนอื่น เขาไม่โกงเราหรือ เราเป็นคนดี ทุกคนต้องส่งเสริม มันอ่อนต่อโลก มันไม่เท่าทันโลก

ถ้ามันไม่เท่าทันโลก เห็นไหม เวลาเราฝึกเราสอนกัน เวลาสัจจะความจริง สัจจะความจริงอย่างนั้นนะ เวลาคำขวัญก็ไปเอาคำขวัญมาจากพระไตรปิฎก เอาคำขวัญมาจากในธรรมะ ในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คติธรรม คติธรรมในพระพุทธศาสนา มันก็มาจาก พระไตรปิฎกทั้งนั้น

สิ่งที่พระไตรปิฎกนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ก่อน ยกตัวอย่างไป เวลา ยกตัวอย่าง ปุถุชน ปุถุชนก็เหมือนเด็กๆ ไร้เดียงสา ไร้เดียงสาภาวะกับเรื่องธรรมะ เก่งกล้า สามารถทางโลก แต่ไร้เดียงสาจากสัจธรรม แล้วเวลาสอนก็สอนไป สอนสัจธรรมอันนั้นไป แล้ว สัจธรรมอันนั้น เวลา เห็นไหม ไร้เดียงสา ไร้เดียงสา ความเป็นไร้เดียงสาขึ้นมา คำขวัญของโลก ถ้า เด็กทำตามนั้น เด็กทำตามนั้น นั่นสัจธรรมแท้จริงไป

แต่ถ้ามันอ่อนต่อโลก มันไม่ทันโลก มันโตขึ้นมา นี่สังคมที่โหดร้าย โหดร้าย เราต้องการให้ลูกหลานเรามีที่ยืนในสังคมนั้นไง

เวลาลัทธิต่ำ เห็นใหม่ หยินกับหยาง ความสมดุลไง หยินกับหยาง แล้วหยินกับหยาง ความสมดุล เวลายาจีน ยาร้อน ถ้ายาร้อนร่างกายมันร้อนก็ต้องกินยาเย็น ถ้ากินยาเย็นไม่ได้ เต็มมันจะร้อนเกินไป หยินกับหยางไง นั่นนะร้อนกับเย็นไง

แล้วเวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง ทางสายกลาง ทางสายกลางมันมีผู้กระทำ มันมีสัจจะมีความจริง หยินกับหยาง หยินกับหยาง ความสมดุล ความพอดี ความสมดุล ความพอดี นี่ไงคำขวัญวันเด็กไง คำขวัญวันเกิดดีไปหมด แต่เวลามันอ่อนต่อโลก อ่อนต่อโลก มันอยู่กับโลกเขา มันจะทันโลกเขาไหม

เราเป็นคนมีศีลมีธรรมนะ เราเป็นคนมีศีลมีธรรม เราไม่เอารัตเอาเปรียบใคร เรามีหัวใจที่เป็นธรรม เราจิตใจที่สูงกว่า คนจมน้ำ เราโดดลงไปไม่ได้ เราต้องเอาเชือกโยนลงไป เราต้องเอาห่วงโยนลงไป เราต้องเอาไม้ให้เขาจับขึ้นมา คนตกน้ำ เราโดดลงน้ำไม่ได้ โดดลงไปมันกอดตายเลย จะไปช่วยคนจมน้ำ คนจมน้ำเยอะมากนะ

เวลาเห็นแล้วมันเศร้าใจ คนที่จิตใจดีงามไปช่วยเหลือเขา ช่วยเหลือไอ้คนจมน้ำรอด ไอ้คนลงไปช่วยตาย จิตใจเขาดีงามมาก แต่เขาทำ เขาทำไม่ถูกต้องวิธีการ ไอ้คนจะจมน้ำมันกลัวตายตายท่า พอมันกลัวตายมีสิ่งใดมันโดดเกาะ มันโดดเกาะเลย มันไม่จับเบาๆ ให้จู่เข้าฝั่งแม่น้ำหรือก มันโดดเกาะเลย ฉะนั้น เราจะช่วยเขา เราต้องเอาห่วงโยนลงไป เอาสิ่งต่างๆ โยนลงไป คนจะช่วยเขาเป็นไง โลกมันโหดร้ายนัก

สิ่งที่เป็นจริง เป็นจริง มัชฌิมาปฏิปทาเขาฝึกอย่างนี้ หยินกับหยาง หยินกับหยาง มันก็เป็นสัจจะความจริงอย่างนั้น แต่ถ้าหยินกับหยาง หยินกับหยางมันเป็นความสมดุล มันเป็นความพอดี สมดุลพอดี สีขาวกับสีดำมันพอดี แต่หัวใจมันทุกข์ กิเลสมันเกาะครอบงำไง เราเขียนให้มันพอดี ๕๐ - ๕๐ เวลาตกลงเจรจากัน ๕๐ - ๕๐ เท่ากัน ไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบ พอกาลเวลามันผ่านไป ใต้น้ำกินไป ๖๐ แล้ว ๗๐ ๘๐ หมดเลย อ่อนต่อโลก

แต่ถ้าเรามีศีลมีธรรม เรามีสติปัญญา เราไม่ใช่อ่อนต่อโลก แต่เราก็ไม่เอารัดเอาเปรียบใครหรอก เรายิ่งเมตตาโลกนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่แบ่งโลกไม่แบ่งไว้ให้หนักหลังให้หลังหัก ไม่คอนโลก วางโลกไว้ตามความเป็นจริง

ถ้าวางโลกตามความเป็นจริง นี่ไงครูบาอาจารย์เวลาสอนประพฤติปฏิบัติไง มันต้องทำ ความสงบของใจเข้ามาก่อน พอใจสงบแล้วมันมีสติมีปัญญามากน้อยแค่ไหน คำขวัญวันเด็ก มันควรจะทำอย่างนั้นนะ แต่มันควรจะทำอย่างไร เวลาอยู่กับโลก เห็นไหม กาลเทศะ อยู่ที่กาล อยู่ที่เวลา เวลาอย่างนี้ใช้ปัญญา ใช้ความโอบอ้อมอารีอย่างนี้ไม่ได้

คูสิ เห็นไหม โตมาจากไม้เรียว ลูกๆ นะโตมาเพราะอะไร ฉลาดเพราะอะไร ครูตี ครูตีมา แล้วเขาตีทำไม เขารักหนู เวลาโตขึ้นมาแล้วประสบความสำเร็จทางชีวิตไปเอาของขวัญ เอาของไปเคารพครู ขอบคุณ ขอบคุณไง แต่เวลาตีนะ ครูตี ครูตี แต่ถ้ามันประสบความสำเร็จขึ้นมา มันคิดถึงครูของมัน เขาตีเพื่ออะไร เขาตีเพราะรัก เขาตีเพราะว่าให้สติให้ปัญญา มันต้องฝึกต้องสอนไงนี่กาลเทศะ เวลาโตขึ้นมาตีมันได้ไหมละ ตีขึ้นมามันหลุดจากตำแหน่งเลยนะ อยู่ไม่ได้ มันเป็นกาลเวลา เห็นไหม

คำขวัญวันเด็ก มันไร้เดียงสา คำว่า “ไร้เดียงสา” คือมันไม่มีกิเลส ไม่มีสิ่งใดเข้าไปเจือปน มันก็พูดได้ ทำได้ทั้งสิ้น แต่คนเรามีความโลภ ความโกรธ ความหลงเข้าไปแล้ว มันจะเป็นตามที่เราพอใจหรือไม่ ถ้ามันไม่เป็นตามความพอใจ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างนี้ไง เวลาชื่นชมหยินกับหยาง พอดี พอดี มันก็พอดี มันเป็นทางการแพทย์ ทาง การแพทย์สิ่งใดที่มันสมดุลพอดีแล้ว ความเจ็บไข้ได้ป่วยมันจะไม่มี พอความเจ็บไข้ได้ป่วยไม่มี เพราะอะไร เพราะการรักษาร่างกายของตน

แล้วหัวใจละ หัวใจ เห็นไหม ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความที่มันเอารัดเอาเปรียบกัน มันเอารัดเอาเปรียบอย่างไร ไม่มีใครเอารัดเอาเปรียบหรอก กิเลสมันเอารัดเอาเปรียบเราเอง เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ เห็นเขาทำดี ทำชั่ว สาธุก็เรื่องของเขานะ แต่หัวใจของเราละ เวลาความทุกข์ความยากมันเกิดมาในหัวใจ ถ้าเรามีสติปัญญา ปัจจัยตั้ง สันติภูมิโก ใจ มันเป็นปัจจัยตั้ง ปัจจัยตั้งรู้จำเพาะในหัวใจของเรา หัวใจของเราเท่านั้นมันรู้ได้ แต่มันรู้ไม่ได้

ใจ มันรู้ไม่ได้เพราะอะไร เพราะคำขวัญวันเด็กใจ เอาความเป็นเด็กก็ไปยื่นให้เขาใจ บอกว่าต้อง
เสมอภาค เสมอภาค เสมอภาค

ความเสมอภาคไม่เสมอภาคนะ แล้วอย่างเช่น ความมั่นคง ความมั่นคงจะใส่ชื่อสะอาด
จบ เป็นไปไม่ได้หรอก ความมั่นคงเขามีความลับที่ลึกซึ้ง ความลับปานกลาง ความลับที่เปิดเผย
ได้ ความเปิดเผยได้ เปิดเผยไม่ได้ ความเปิดเผยได้มันต้องเอาให้รอดกันก่อนใจ เพราะอะไร

เพราะสิ่งที่เป็นจริง เป็นจริงขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาไปห้ามญาติรบ
กันแย่งน้ำ ข้างพ่อ ข้างแม่รบกันแย่งน้ำ ชีวิตกับน้ำใครมีค่ากว่ากัน ชีวิตมีค่ามากกว่าก็เลิกกันไป
แต่สุดท้ายแล้วด้วยความกดดัน รบราฆ่าฟัน ญาติข้างพ่อ ญาติข้างแม่ รบราฆ่าฟันกันตายเป็น
เปือยเลย

เวลาความมั่นคง ความมั่นคงใจ ความมั่นคงเวลาจะแก้ไขจะให้เขาไม่รู้ไม่ได้ มันยังพา
อย่างไรให้พ้นวิกฤติไปก่อน นี่ไงกาลเทศะ แล้วกาลเทศะอย่างนี้มันมาจากไหนละ กาลเทศะ
ขึ้นมา ถ้าใจมันเป็นธรรม ใจเป็นธรรม บางคราวเราต้องยอมเสียสละ ยอมเสียสละจากการดูถูก
ดูหมิ่นเด็ดขันธ์นินทาจากชาวบ้าน เราต้องยอมให้เขาดูถูกเหยียดหยาม ต้องอดทนให้เขาย่ำยี้
เพื่อความมั่นคง ความมั่นคง นี่ไงเสมอภาคใหม่ หยินกับหยางหรือ หยินกับหยางมันเป็น
วิทยาศาสตร์ มันเป็นทางการแพทย์ มันเป็นอย่างนั้นได้ ก็เลสไม่เป็นอย่างนั้นหรอก

**ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันลึกซึ้งกว่านั้นเยอะ ถ้าลึกซึ้งกว่า
นั้นเยอะ เวลาพ้นจากโลก เหนือโลกใจ เขาบอกว่าไม่แบกโลกไว้ ไม่คอนโลกไว้ ไม่อยู่
บนโลกไว้ เหนือไปอีก ทั้งโลกนี้ไว้ วิวิฎฐะ วิวิฎฐะมันเกิดมาจากไหนละ**

มันเกิดมาจากศรัทธาความเชื่อ เรามีศรัทธาความเชื่อ มีศรัทธาความเชื่อก็ค้นคว้า การ
ค้นคว้าก็มีสุตมยปัญญา เวลาเราพยายามประพฤติปฏิบัติมันก็เป็นจินตมยปัญญา จินตนาการ
ไปเรื่อย จินตนาการมันไม่มีผลตอบแทน มันไม่มีผลถึงที่สุดหรอก

แต่เวลาผลมันที่สุด เห็นไหม ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา
มัชฌิมาปฏิปทามันเกิดที่ศูนย์กลาง มัชฌิมาปฏิปทามันเกิดจากการกระทำ มันมีเจ้าของ องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาจะรู้สัตว์ชนสัตว์ ในภพในชาติ ในชาติในภพนั้น ในสัตว์
ตัวนั้นเขามีสติ มีปัญญาสามารถรู้ค้นพื้นฟูหัวใจของเขาขึ้นมา พื้นฟูหัวใจของเขาขึ้นมาแล้ว

“ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มั่นมีเอง เด็กมันไม่มีใครดูแล เด็กมันทุกข์มันยาก”

ได้อะไรมาส่งให้เด็ก ส่งให้เด็ก ส่งให้ลูกศิษย์ทั้งนั้น หลวงตาท่านเป็นคนอุปัฏฐาก ท่านเป็นคนเก็บของ ท่านเห็นหมดนะ

นี่ในเวลาท่านเชิดชู เห็นไหม คนจนผู้ยิ่งใหญ่ เวลายิ่งใหญ่ขึ้นมามันไม่มีทรัพย์สมบัติสิ่งใดเป็นของตนเลย แต่! แต่คุณธรรมยิ่งใหญ่ อยู่ในป่าในเขานะมีความสุข ความสงบระงับ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี หัวใจที่มันสงบระงับ วิมุตติสุข

แล้วมันก็เป็นความรู้สึกเราอันนี้แหละ ความรู้สึกที่มันทุกข์มันยาก ความรู้สึกที่มันกดดัน เรานี้ ความรู้สึกอันนี้มันวิมุตติสุขได้อย่างไรละ แล้วถ้ามันวิมุตติสุขมันจะแตกต่างกันอย่างไรละ แต่ใช้เวลาทุกข์เวลายากไม่ต้องถาม ประชุมอภิปรายเรื่องความทุกข์ มันพูดไม่จบเลยนะ มันพูดให้คนเดียวพูด ๕ วันยังไม่จบนะ อภิปรายเรื่องความทุกข์

นี่ในเวลามันบีบคั้น บีบคั้นอย่างนั้นนะ แล้วมันสุขละ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แม้แต่สัมมาสมาธิ เวลาพระปฏิบัติเข้าใจผิดว่าเป็นนิพพานทั้งสิ้น ทั้งๆ ที่มันแค่สงบระงับเข้ามา แค่นี้ หัวใจของตนเท่านั้น มันมหัศจรรย์ขนาดนั้น เราเกิดภาวนามยปัญญา เวลามันเกิดการกระทำขึ้นมา เวลามันคลายออก มันคลายใจ มันคลายมันจางของมันออกไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

นี่ในมัชฌิมาปฏิปทาตรงนี้ ความสมดุลพอดีของมรรค สติชอบ ปัญญาชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความชอบธรรมอันนั้น แล้วความชอบธรรมอันนั้น นี่ในมันไร้เดียงสาหรือ มันไม่รู้ตัวมันเลยหรือ มันไม่รู้ตัวมันจะรักษาสมบัติอย่างไรได้ยังไงไร มันไม่รู้ตัวมันจะรักษาสมาธิไว้ในหัวใจได้ใช่ไหม แล้วเวลาเกิดภาวนามยปัญญาที่มันต่อเนื่องกันไป

เวลาไฟชยะ ชยะกิเลส ชยะพิษ ชยะความโลภ ความโกรธ ความหลง แล้วมัชฌิมาปฏิปทาที่มันแผด มันเผา มันทำลาย ถ้ามันยังไม่สิ้นสุดมันทำต่อเนื่องอย่างไร แล้วเวลาเชื่อมันหมดแล้ว เวลามันดับหมดมันดับอย่างไร แล้วดับแล้วใครไปเหลืออะไร ชยะในโลกนี้ไม่มี พลาสติกไม่มี สิ่งสารเป็นพิษในโลกนี้ไม่มี ในโลกนี้มีแต่ความสมดุลพอดี มีแต่ความสุขความสงบ ความดีไปหมดเลย มันหาที่ไหนละ หาหัวใจดวงนี้ไง

เวลาพูดถึง เวลาคำขวัญ มั่นขำ เป็นคำขวัญวันเด็ก แหม! เราสุดยอดมากเลย แต่ผู้ใหญ่ มันทำหรือเปล่าวะ แต่มันทำหรือไม่ทำ ถ้ามันพูดถึงภาษาเรานะ ไม่อ่อนต่อโลก อ่อนต่อโลก อ่อนต่อสังคม เราไม่ใช่ที่เราพยายามศึกษาเพื่อเอาเปรียบใคร เราศึกษาให้รู้เท่าทัน ให้รู้เท่าทัน แล้วให้รู้เท่าทันกิเลสภายใน เวลารู้เท่าทันขึ้นม้าย้อนกลับมานะ เวลามันมองนะ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ เวลาไปถูกต้องกัน “ทำไมเขาทำอย่างนั้น ทำไมเขาทำอย่างนั้น” เขาทำอย่างนั้นเพราะกิเลสมันบีบรัดหัวใจเขา เขาทำอย่างนั้นเพราะว่ามันลุ่มหลงไปในกิเลสในใจของเขา เขาทำเพราะความมืดบอดในใจของเขา เขาทำเขายังไม่รู้เลย แต่ครูบาอาจารย์เราท่านไปนะ “ทำไมเขาทำอย่างนั้น เขาทำอย่างนั้น”

หลวงตาท่านพูดบ่อย ไปตามวัดตามวาขึ้นมา เห็นเขาทำอย่างนั้นนะ แล้วบอกกับตัวเองเลยนะ “อย่างนี้เราจะไม่ทำเด็ดขาด อย่างนี้ทำไม่ได้”

แต่พวกเราไม่ใช่อย่างนั้น พอไปเห็นเขาทำอย่างนั้น เอนี่เป็นกลอุบาย เราจะต้องทำให้ดีกว่านี้ มันไปศึกษามาไง เหมือนคนติดคุก ออกจากคุกมันได้วิชาตัวมันทั้งนั้นนะ ใ้คนเข้าคุก มันไปเรียนมหาวิทยาลัยของมัน ออกมาแล้วชำนาญกว่าเก่าเยอะเลย

ใ้เนี้ก็เหมือนกัน ไปเห็นเขาทำอย่างนั้นนะ กิเลสมันพาทำ เขาเป็นคนด้อยคุณภาพ รักษาตัวเองไม่ได้ ให้กิเลสมันครอบงำด้วยความอยาก แล้วมีการกระทำอย่างนั้น ไปเลียนแบบมันทำไม อย่างนี้เราไม่ทำ อย่างนี้เราไม่ทำ เวลาครูบาอาจารย์ท่านไปนะ “อย่างนี้เราไม่ทำ อย่างนี้เราไม่ทำ” ท่านพูดบ่อยหลวงตานี้ อะไรที่มันกินใจ มันฝังใจท่านจะพูด

เวลาหลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นนิพพานไปแล้ว หลวงปู่มั่นเล่าอะไรให้ฟังมาก มาถ้ำสาริกา มาที่หลวงปู่มั่นตรัสรู้ธรรม มันไม่เป็นแบบที่หลวงปู่มั่นบอกเลย แบบหลวงปู่มั่นมันเกือบ ๑๐๐ กว่าปีที่แล้ว เดียวนี้เขาตัดโล่งไปหมดแล้ว เดียวนี้กลายเป็นสนามกอล์ฟหมดแล้ว นี่ใ้เนี้ก็เหมือนกัน เวลาท่านพูดเราก็ไปสังเกต สังเกตตามที่ท่านพูด มันเป็นอย่างนั้น แต่ใ้เนี้คำขวัญวันเด็กใจ เป็นคำขวัญเฉยๆ ใ้เใหม่

แต่เป็นการพิสูจน์ตรวจสอบ เป็นการศึกษา เป็นการศึกษา ค้นคว้า ตามไปดู ตามไปดูนั้นนะ มันเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น แล้วมันเป็นความคิดของเรา สาธุ! ถ้ามันถึงกัน เท่าทันกันแล้ว เป็นอันเดียวกันใจ เริ่มจากคำขวัญวันเด็กมันดีไปหมดละ ทุกคำขวัญเลย ประโยชน์มากเลย

ละ แต่ให้เด็กมันนะ แต่ผู้ใหญ่เอาไว่ก่อน แล้วเวลาต่อไปถ้าจะเอาอย่างนั้นจริงๆ โดยทางโลกเรา
เห็นไหม เราไม่อ่อนต่อโลก ไม่อ่อนต่อสังคม เรามีศีล มีธรรม แต่เพื่อประโยชน์กับเรา นี่สังฆธรรม
เอวัง